

## BODE EN NY TIDLIG BYGGSORT

Bode er en ny byggsort som er foredlet ved Statens forskingsstasjon Vågønes. Den er tilpasset for bruk i grenseområdene for byggdyrking og den vil om kort tid erstatte tidligsorten Nordlys.

Bode er tidlig. I gjennomsnitt for forsøkene i Nordland og Trøndelag har den vært 1 døgn seinere enn Nordlys.

Bode er betydelig mer stråstiv enn Nordlys og den har heller ikke så lett for å knekke under akset som Nordlys, dersom den skulle bli stående overmoden en tid før høsting.

Bode har gitt større kornavling enn andre ekstremt tidlige sorter, men avlingsnivået har variert en del på de forskjellige prøvesteder.

Bode har gitt større halmavlinger enn Nordlys på grunn av en sterkere vegetativ vekst og kraftigere strå.

Bode har tilnærmet samme hl-vekt som Nordlys, men betydelig større 1000-kornvekt.

Bode ble godkjent som ny byggsort i 1977 av Statens Planteavlslråd. Sorten stammer fra en kryssing mellom den finske sorten Pirkka og Nordlys. Pirkka ble utsendt fra Tammisto i 1952, og beskrevet i "Tammisto Siemenjulkaisu 1955". Nordlys ble sendt ut fra Vågønes i 1962 og beskrevet i "Norden" nr. 11 1963. Kryssinga ble utført av Markus Pestalozzi i 1957. I 1959 ble det foretatt enkeltplanteutvalg i  $F_2$ , og  $F_2$ -familiene ble testet i forsøk fram til 1965. I 1965 ble det foretatt linjeutvalg i de beste familier, og linjene har vært testet i forsøk fram til 1977. I forsøkestiden har sorten gått under betegnelsen Vå 17230. Stamsædavl av Bode ble startet på Statens forskingsstasjon Tjøtta i 1974. Høsten 1977 var det tilgjengelig ca. 1800 kg

såkorn av dårlig kvalitet. Av dette går 2/3 til oppformering i Trøndelag og resten til oppformering i Østlandsområdet. Det kan derfor ikke leveres såkorn av Bode til praksis før våren 1979.

Bode har middels langt strå, med opprette og breie blad. Akset er seksradet stjernebygg, middels tett. Snerpet er heltannet og svakt anthocyanfarget. Halsen er kort og rett, og oftest med lukket krage.

Bode har vært sammenlignet med Nordlys på flere forsøksstasjoner, og hovedresultatene framgår av tabellen:

Avling, veksttid og legde på ulike forsøkssteder.

| Forsøkssted       | Kornavling<br>kg/daa |         | Veksttid døgn |         | Legde % |         |
|-------------------|----------------------|---------|---------------|---------|---------|---------|
|                   | Bode                 | Nordlys | Bode          | Nordlys | Bode    | Nordlys |
| Vågønes (10 felt) | 322                  | 280     | 110           | 110     | 9       | 17      |
| Tjøtta (4 felt)   | 237                  | 225     | 107           | 105     | 1       | 2       |
| Voll (3 felt)     | 400                  | 378     | 104           | 102     | 3       | 25      |
| Løken (2 felt)    | 431                  | 427     | 91            | 89      | 0       | 0       |

### Avling

Som det framgår av tabellen har Bode hevdet seg meget godt når det gjelder kornavling. Ved vurderingen av avlingstallene bør en ta hensyn til at feltene på Tjøtta til dels har vært sterkt skadet av fugl, og på Løken har det vært noe tørt i forsøksårene. Dette kan ha gitt utslag i avlingsforholdet mellom sortene. På Vågønes har Bode i tiårsperioden fra 1967 til 1977 gitt jevnt større avlinger enn Nordlys, og en har videre merket seg fra feltene på Voll at Bode her var mest overlegen i 1977, da det var en særlig kald og fuktig sommer. Dette kan tyde på at sorten i forhold til Nordlys er bedre istand til å utnytte den kalde og fuktige værtypen som har vært framherskende i seleksjonsperioden.

Det er derfor grunn til å regne med at Bode kan være bedre tilpasset grenseområdene for byggdyrkinga i de nordlige

kystdistrikter enn i de høgereliggende innlandsbygder hvor sommeren er tørr og varm.

Strået er i gjennomsnitt 1-2 cm lengre enn for Nordlys, men halmavlinga er betydelig større på grunn av sterkere vegetativ vekst og kraftigere strå.

#### Tidlighet og stråstyrke

Etter 10 års forsøk på Vågønes var den gjennomsnittlige veksttid i døgn helt lik for sortene Bode og Nordlys. Men forholdet mellom sortene varierte stadig fra år til år med hensyn til veksttid i døgn fra såing til gulmodning. Forskjellen mellom sortene utgjorde vanligvis 1-2 dager, men i år med ekstreme modningsforhold ble forskjellen større. I 1972 med uvanlig tidlig modning ble Nordlys gulmoden 6 døgn før Bode og i 1975 da en hadde svært sein modning på kornet var Bode gulmoden 5 døgn tidligere enn Nordlys. Ved de andre forsøksstedene har vekstsesongen fra skyting til gulmodning vært kortere enn på Vågønes, og på alle disse stedene har det vist seg at Bode i gjennomsnitt ble moden 2 dager seinere enn Nordlys. Dette kan tyde på at sortene reagerer ulikt på ulike klimatyper også med hensyn til veksttid, slik at Bode kan ventes å modnes raskere enn Nordlys under kalde og fuktige forhold ved dyrkingsgrensene. Men samtidig kan en erfare at Nordlys vil være tidligere moden under bedre vekstbetingelser. Utslagene på dette felt har neppe stor praktisk betydning, men sammen med avlingsresultatene understreker dette at sorten er snevrere tilpasset en kjølig og fuktig værtype enn hva tilfelle var med Nordlys.

Når det gjelder stråstyrke, var Bode klart bedre enn Nordlys i alle felter hvor sortene var utsatt for legde. Videre har det vist seg at Bode var mindre utsatt for å knekke under akset om sorten skulle bli stående overmoden en tid, men som de fleste tidlige seksradssorter var sorten lite spiretreg i overmoden tilstand.

### Kornkvalitet

Kornkvaliteten er undersøkt i 19 forsøksfelter fra Vågønes, Tjøtta, Voll og Løken i årene 1968 - 1976.

Middeltall for 19 byggfelter 1968 - 1976

|                          | Bode | Nordlys |
|--------------------------|------|---------|
| Kg korn pr. dekar        | 328  | 300     |
| Kg halm pr. dekar        | 378  | 336     |
| Veksttid i døgn          | 106  | 105     |
| Legdeprosent ved høsting | 5    | 13      |
| Hl-vekt, kg              | 64,6 | 64,7    |
| 1000-kornvekt, g         | 39,7 | 36,6    |

Som det framgår av tabellen er det liten forskjell i hl-vekt mellom sortene, men også for denne karakter er det i likhet med avling og tidlighet en viss variasjon mellom forsøksstedene, uten at en dermed kan se dette som en følge av ulike klimatiske vilkår.

Når det gjelder 1000-kornvekt viser resultatene for alle forsøkssteder at Bode ligger klart over Nordlys i denne karakter.

På grunnlag av disse data ser det ut til at Bode med fordel kan avløse Nordlys som tidligbygg her til lands. Grunnlaget for sortsskiftet bygger på bedre stråstyrke og større avlingsevne. Sorten utnytter godt en kjølig og fuktig klimatype og derfor burde den i første omgang dyrkes ved nordgrensene for byggdyrking, -i kystklima.